

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 71 0 P 068830 21 Rev
Banjaluka, 12.01.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice J.M.Lj. iz L., koju zastupa punomoćnik R.L., advokat iz B., protiv tuženih Republike Srpske, koju zastupa zastupnik na osnovu zakona Pravobranilaštvo Republike Srpske, JP „Putevi Republike Srpske”, I.i. d.o.o. L. i JP „Autoputevi Republike Srpske“, koga zastupa punomoćnik B.S., advokat iz B., radi naknade štete, odlučujući o reviziji tužiteljice, izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 068830 19 Gž 2 od 11.05.2021. godine, na sjednici održanoj dana 12.01.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Zahtjevi tuženih Republike Srpske i JP „Autoputevi Republike Srpske, za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju, se odbijaju.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 068830 15 P 2 od 24.01.2019. godine, djelimično je usvojen tužbeni zahtjev tužioca i obavezani su tuženi JP Putevi Republike Srpske i I.i. d.o.o. L., na ime naknade štete nastale na stambenom objektu vikend-kući i garaži, koji objekti su sagrađani u reonu J.b., L., na k.č. broj 192/10 u površini od 358 m², upisana u list nepokretnosti broj 1299 k.o. L., na šta se prema ranije važećoj evidenciji odnosi na k.č. broj 480/12 upisana u z.k. uložak broj 580 k.o. L., odnosno po novom premjeru k.č. broj 192/10 upisanu u List nepokretnosti broj 1870 k.o. L., nastala kao posljedica izvođenja radova na izgradnji autoputa E661, B. – G., dionica Aerodrom B. – G., ulaz u tunel L., nastala kao posljedica izgradnje tunela L., da tužiteljici J.M.Lj. solidarno isplate i to; na ime štete nastale na stambenom objektu vikend-kući iznos od 35.256,39 KM, kao i za štetu nastalu na pomoćnom objektu – garaži iznos od 7.398,00, sve sa zakonskom zateznom kamatom počevši 24.01.2019 godine pa do isplate, u roku 30 dana od dana dostavljanja presude.

Odbijen je kao neosnovan zahtjev tužiteljice u odnosu na tužene JP Putevi Republike Srpske i I.i. d.o.o. L. na ime tražene naknade štete nastale na stambenom objektu vikend-kući preko dosuđenog iznosa 35.256,39 KM do traženih 44.343,21 KM, kao i zahtjev na ime zakonske zatezne kamate na iznos 44.343,21 KM, počev od 03.09.2009. godine (dan podnošenja

tužbe) do 23.01.2019. godine, kao i zahtjev na ime zakonske zatezne kamate na iznos od 7.398,00 KM počev od 03.09. 2009. godine do 23.01.2019 godine.

Odbijen je kao neosnovan tužbeni zahtjev tužiteljice u odnosu na tužene Republiku Srpsku i JP „Autoputevi Republike Srpske“, koji se odnosi na naknadu štete nastale na stambenom objektu vikend - kući u iznosu 44.343,21 KM, kao i za štetu nastalu na pomoćnom objektu – garaži u iznosu od 7.398,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 03.09.2009. godine do konačne isplate, koji objekti su izgrađeni na nekretninama bliže navedenim u stavu 1 izreke presude.

Odbijen je kao neosnovan tužbeni zahtjev u odnosu na tužene Republiku Srpsku, JP „Putevi Republike Srpske“, I.i. d.o.o. L. i JP „Autoputevi Republike Srpske“, u dijelu kojim je tužiteljica tražila da svi navedeni tuženi solidarno isplate štetu nastalu na k.č. broj 192/10 u površini od 358 m², upisana u list nepokretnosti broj 1299 k.o. L., na šta se prema ranije važećoj evidenciji odnosi na k.č. broj 480/12 upisana u z.k. uložak broj 580 k.o. L., odnosno po novom premjeru k.č. broj 192/10 upisana u List nepokretnosti broj 1870 k.o. L., nastala kao posljedica izvođenja radova na izgradnji autoputa E661, B. – G., dionica Aerodrom B. – G., ulaz u tunel L., a koja šteta se odnosi; na zemljište u iznosu 17.756,80 KM i za uređenje pripadajućeg zemljišta u iznosu 14.320,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od podnošenja tužbe tj. od 03.09.2009. godine pa do isplate.

Obavezani su JP „Putevi Republike Srpske“ i I.i. d.o.o. L., da tužiteljici na ime naknade troškova parničnog postupka solidarno isplate iznos od 11.776,73 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana presuđenja tj. 24.01.2019. godine pa do isplate, u roku od 30 dana od dana dostavljanja presude.

Odbijen je zahtjev tužiteljice za naknadu troškova postupka u odnosu na JP „Putevi Republike Srpske“ i I.i. d.o.o. L., preko dosuđenog iznosa do traženih 39.838,98 KM, kao i zahtjev za naknadu troškova postupka u odnosu na Republiku Srpsku i JP „Autoputeve Republike Srpske“ u cijelosti kao neosnovan.

Obavezana je tužiteljica da tuženom I.i. d.o.o. L. naknadi troškove postupka u iznosu od 8.030,21 KM, u roku 30 dana od dana dostavljanja presude, dok je I.i. d.o.o., odbijen sa naknadom troškova postupka, preko dosuđenog iznosa do traženih 16.536,68 KM.

Obavezana je tužiteljica da tuženoj Republici Srpskoj naknadi troškove postupka u iznosu od 7.875,00 KM, kao i JP „Autoputevima Republike Srpske“ naknadi troškove u iznosu od 14.667,50 KM, sve u roku od 30 dana od dana dostavljanja presude.

Odbijen je kao neosnovan zahtjev za naknadu troškova postupka tužene Republike Srpske u iznosu 4.912,50 KM, kao i zahtjev za naknadu troškova postupka JP „Autoputevi Republike Srpske“ preko dosuđenog iznosa do traženih 30.451,57 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 068830 19 Gž 2 od 11.05.2021. godine, žalbe tužiteljice i tuženih JP „Putevi Republike Srpske“ i I.i. d.o.o. L., su odbijene i presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 068830 15 P 2 od 24.01.2019. godine, potvrđena.

Odbijen je zahtjev tužiteljice za naknadu troškova žalbenog postupka u iznosu od 1.535,50 KM.

Odbijen je zahtjev tuženog JP „Putevi Republike Srpske“ za naknadu troškova žalbenog postupka u iznosu od 1.000,00 KM.

Odbijeni su zahtjevi tužiteljice za naknadu troškova sastava odgovora na žalbe u iznosu od po 1.535,50 KM.

Odbijen je zahtjev tuženog JP „Autoputevi Republike Srpske“ za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu u iznosu od 1.535,50 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužiteljica u odbijajućem dijelu, iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači i tužbeni zahtjev usvoji u cjelosti.

U odgovoru na reviziju tuženi predlažu da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužiteljice da se tuženi solidarno obavežu da joj na ime naknade štete isplate iznos od 83.188,01 KM i to za stambeni objekat 44.343,21 KM, za pomoćni objekat – garažu 7.398,00 KM, za zemljište iznos od 17.756,80 KM i za uređenje pripadajućeg zemljišta 14.320,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od dana podnošenja tužbe tj. od 03.09.2009. godine pa do isplate, uz naknadu troškova postupka.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio: da je tužiteljica vlasnik i posjednik stambenog objekta, vikend kuće i garaže, na zemljištu koje se nalazi u reonu J.b. L. na k.č. broj 192/10 u površini od 358 m² upisana u list nepokretnosti broj 1.299 k.o. L., što se prema ranije važećoj evidenciji odnosi na k.č. broj 480/12 upisana u zk. ul. broj 580 k.o. L., kako to proizlazi iz nalaza i mišljenja vještaka geodetske struke P.M., da je ovaj vještak izvršio dopunu svog nalaza i mišljenja i utvrdio da je okončan postupak utvrđivanja prava na nekretninama od strane nadležne Komisije za izlaganje ..., te je za parcelu broj 192/10 J.b., stambena zgrada 62 m², garaža 25 m² i dvorište 271 m² upisana u list nepokretnosti broj 1299 k.o. L. utvrđeno pravo svojine u korist tužiteljice sa 1/1 dijela; da je rješenjem o odobrenju izgradnje Opštine L. broj ... od 09.06.1972. godine odobreno investitoru B.N. da izgradi vikend kuću na k.č. broj 480/12 upisana u zk. ul. broj 580 k.o. L., koji objekat je tužiteljica kupila i koji je na imenu tužiteljice upisan počev od 1984. godine; da je tužiteljici data urbanistička saglasnost za izgradnju garaže, zatim građevinska dozvola i da je garaža sagrađena uz postojeću vikend kuću; da je prema projektu za izvođenje radova na tunelu L., marta 2005. godine koji je sačinjen od strane IG B. sa verifikacijom od 24.10.2005. godine utvrđeno stanje na terenu i način izvođenja radova na opisanom lokalitetu; da je sačinjen zapisnik od strane I.i. d.o.o. L. (dalje: trećetuženog) broj ... od 27.03.2007. godine; da je dogovorom investitora, izvođača radova i vlasnika objekta utvrđen postupak procjene i praćenja postojećeg stanja objekata na lokalitetu J.b.; da iz obavještenja o početku radova na posebnom iskopu tunela L., I.i. d.o.o. L. broj ... od 12.04.2007. godine slijedi da je naloženo angažovanje stručnog Instituta za osmatranje i praćenje, te davanje eventualnog prijedloga mjera za sprečavanje oštećenja na objektima iznad područja uticaja podzemnog iskopa tunela; da je iz zahtjeva za proširenje linije eksproprijacije, izlazna strana tunel L. od 02.05.2007. godine utvrđeno da se I.i. d.o.o. L. obratio ZIBL sa zahtjevom da se izvrši promjena – proširenje linije eksproprijacije zbog sastava zemljišta kroz koji prolazi tunnelska cijev; da je I.i. d.o.o. L. konstatovao da je redovnom kontrolom ugrađenih mjernih tačaka na objektu tužiteljice došlo do pomjeranja koja nisu uzrokovana iskopom tunela jer je uticajna zona iskopa daleko izvan područja objekta; da se tužiteljica obraćala zahtjevom tuženom JP „Putevi Republike Srpske“ (dalje: drugotuženom) za isplatu naknade štete za nekretnine koje se nalaze na trasi auto puta B. – G. (J.b.) iznad tunela L., te obavještena da je u toku postupak

ocjene opravdanosti rušenja pojedinih objekata kako bi se utvrdila opravdanost zahtjeva; da se tužiteljica ponovo obraćala zahtjevom Republici Srpskoj (dalje: prvotuženom) i to 26.05.2008. godine i 15.12.2008. godine radi sporazumnog rješenja spora; da je u predmetu Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 V 030841 08 V postupano po prijedlogu tužiteljice radi obezbjeđenja dokaza, u cilju utvrđenja oštećenja na objektu tužiteljice; da je Republika Srpska dala saglasnost Pravobranilaštvu Republike Srpske da zbog mogućnosti urušavanja stambenih objekata prilikom izgradnje auto puta izvrši sklapanje kupoprodajnih ugovora sa S.V., Š.D., K.V. i B.; da izvođač radova - trećetuženi I.i. nije zahtijevao da se izvrši eksproprijacija nekretnina tužiteljice smatrajući da su ugroženi samo objekti drugih lica sa kojima su zaključeni ugovori; da je kada je iskop tunela L. došao u fazu ispod samog vodovoda, zbog nailaska na stijensku masu, izvođač radova - trećetuženi I.i. pokušao probijanje tunela vršiti hidrauličkim čekićem, što proizilazi iz zapisa sačinjenog u građevinskom dnevniku knjiga broj 4 za datum 16.05.2007. godine (list broj 8/4) i za datum 17.05.2007. godine (list broj 9/4), te da je zbog nemogućnosti da se izvrši razbijanje stijenske mase hidrauličnim čekićem, suprotno građevinskoj dokumentaciji i načinu izvođenja radova, izvođač radova trećetuženi I.i. počeo vršiti podzemna miniranja (list broj 4/5); da je u toku izvođenja radova vezano za završetak izgradnje autoputa G. – B., dionica od M. do G., koji se odnosi na probijanje tunela L. (J.b.), izvođač radova trećetuženi I.i. d.o.o. L., angažovao I.c. d.o.o. Lj. da sačini izvještaj o popisu konačnog stanja i mjerenja stambenog objekta tužiteljice, te da je komisija 25.07.2008. godine sačinila nalaz u kome je dala mišljenje da radovi koji su izvedeni na probijanju tunelske cijevi nisu uzrok direktnog nastanka novih oštećenja i pukotina, što je konstatovano kao “nulto stanje” sačinjeno 25.07.2008. godine, kako u odnosu na stambeni objekat tako i u odnosu na garažu, u kojem “nultom stanju” je konstatovano: da su dana 25.07.2008. godine na stambenom objektu – kući u vlasništvu Lj.J. izvršili poseban popis nultog stanja, pri tome izveden pregled i popis vanjskog dijela objekta, pukotina, ugrađenih plombi i reperskih tačaka, da je objekat napušten i da u njemu niko ne stanuje, da je u vrlo lošem građevnom stanju, da prilikom pregleda vlasnica nije bila prisutna, zbog čega nije bilo moguće pregledati unutrašnjost objekta, da prema njihovom mišljenju objekat nije siguran za upotrebu s obzirom na velike pukotine za koje je potrebna ozbiljnija sanacija, da su sve veće pukotine, oštećenja na vanjskom dijelu objekta pregledali i fotografisali, da su prekontrolisali postojeća oštećenja staklene plombe, i reperske tačke kako bi mogli ubuduće vršiti poređenja sa sljedećim periodičnim pregledima, da je prilikom pregleda objekta utvrđeno da je na južnoj strani zida pored ulaznih vrata došlo do dodatnog minimalnog pomjeranja plombe po širini i dubini, a da pored navedenog, nisu uočili nove pukotine ili oštećenja na objektu, te zaključuju da izvođenje radova na južnom portalu tunelskim cijevima tunela L. nije uticalo na pogoršanje stanja objekta; da je istog dana, 25.07.2008. godine, komisija sačinila “nulto stanje” za pomoćni objekat – garažu”, kojom prilikom je konstatovano da je objekat koji je inače napušten, u lošem stanju, da je u unutrašnjem dijelu stijena koja je na zapadnoj strani ispupčena, te da objekat nije siguran za upotrebu, te da su pregledali vanjski i unutrašnji dio garaže, te je konstatovano da posljedica djelovanja radova na iskopu tunelskih cijevi nije uzrok oštećenja garaže; da iz navedenog nultog stanja od 25.07.2008. godine, proizilazi da je I.c. d.o.o. Lj. i prethodno radio “nulto stanje”, međutim taj dokaz nije izveden, kako od strane tužiteljice tako ni od strane tužene; da je I.c. d.o.o. Lj. ponovo sačinio i konstatovao zapisnički nastanak oštećenja na dan 29.05.2009. godine, gdje su evidentirane pukotine na objektu, dajući zaključak da se radi o lokalitetu koji je nestabilan zbog klizišta i da su se izgradnjom tunela već postojeća oštećenja na stambenom objektu i pomoćnom objektu tužiteljice povećala; da je vještak građevinske struke N.N. u nalazu sačinjenom dana 27.08.2012. godine, nakon uviđaja na licu mjesta dana 20.08.2012 godine konstatovao da se na navedenim nekretninama nalaze objekti i to; stambeni objekat horizontalnih

gabarita u osnovi $6 \times 7.6 + 5.20 \times 1,95$ metara i spratnosti Su+Pr, na jugozapadnoj strani objekat ima balkon dimenzija $7.6 \times 0,92$ metara, na jugoistočnoj strani balkon je dimenzija $6,92 \times 2.20$ metara, ulazno stepenište za sprat je otvoreno armirano-betonsko dimenzija 1.65×1.95 metara, objekat sagrađen na osnovu odobrenja za građenje broj ... od 09.06.1972. godine, da je objekat stalni, čvrste gradnje, temelji od AB, AB horizontalnim vertikalnim serklažima, AB međuspratna konstrukcija i zidovima od opeke, spratnosti Su+Pr, sa visinom etaže 240-270 centimetara, u suterenu izvedeni samo grubi građevinski radovi i ugrađena stolarija, u prizemlju stambeni dio konstrukcije armirano-betonski serhlaži (nosivi zidovi), a horizontalna konstrukcija su armirano-betonske grede i armirano betonske stropne ploče iznad suterena i prizemlja, da je unutrašnja obrada zidova izvršena disperzionom bojom, sa keramičkim pločicama i mokrim čvorovima, a temelji armirano-betonski trakasti, da je stambeni objekat ukupne površine 62 m², a garaža površine 25 m², koja je sagrađena prema rješenju o odobrenju za izgradnju garaže od 30.09.1985. godine, locirano u IV zoni gradskog-građevinskog zemljišta opštine L., da se stambeni objekat sastoji od prostora u suterenu 27,81 m², prizemlja koje se sastoji od hodnika 4,58 m², kupatila 2,42 m², kuhinje 10,75 m², jedne sobe 6,58 m² i sobe 2 površine 19,31 m² i balkona $\times 0,25$ odnosno 4,82 m², da su izvedene instalacije vodovoda, kanalizacije, elektroinstalacije i telefonske instalacije, kao i pristupne betonske staze i prilazna betonska stepeništa, pri čemu je prilaz objektu sa makadamske saobraćajnice, te da u objektu niko ne boravi, da je zapušten i dijelom devastiran; da je ovaj vještak opisao oštećenja stambenog objekta kao i garaže, pukotine i prslina na vanjskim zidovima, pukotine i prslina na pregradnim zidovima i stropu, pukotine i prslina na podnoj konstrukciji i pukotine na stepeništu, a na garaži je konstatovao pukotine i prslina na zidovima, te potpuni slom leđnog zida garaže, a što je sve vidljivo na fotografijama; da vještak zaključuje da je stabilnost stambenog objekta, usljed navedenih oštećenja nosivih zidova ugrožena, dok je stabilnost garaže izbočavanjem zida potpuno kompromitovana i njena upotreba je zabranjena, da je stambeni objekat zbog oštećenja nosivih elemenata, odnosno nosivih zidova, ali i drugih oštećenja, kako po vrsti tako i po njihovom broju, oštećen 50%, dok je pomoćni objekat, odnosno garaža ima „potpuni slom jednog zida“, tako da je njen procenat oštećenja 70%, radi čega ni stambeni objekat, a pogotovo garaža, nisu za bezbjednu upotrebu; da vještak N.N. smatra da je najveći dio ozbiljnih oštećenja koja su ugrozili stabilnost objekta tužiteljice nastao tokom izvođenja radova tj; oštećenja su uzrokovana izvođenjem radova na izgradnji tunela, a da je na predmetnoj lokaciji do klizanja tla dolazilo i prije izrade tunela, što je dodatno „pospješeno“ njegovom izradom, tako da je za pretpostaviti da bi bilo kakvi zemljani radovi u većem obimu u neposrednoj blizini već na opisan način oštećenog stambenog objekta u slučaju improvizovanog izvođenja mogli ozbiljno ugroziti stabilnost stambenog objekta; da se prema nalazu ovog vještaka oštećenja na objektu tužiteljice koja su nastala prije izgradnje tunela uglavnom odnose na odvajanje osnovnog od dograđenog dijela objekta, što je vidljivo na stepeništu odnosno ulazu u stambeni objekat sa većim brojem prslina, sitnih i manjih otvora, koji ukazuju da su posljedice laganog ili sporog klizanja, a za drugu vrstu oštećenja koja se ogledaju u formiranju pukotina na vanjskim zidovima, velikog otvora od čak preko 1 ili 2 cm, prema njihovom stanju, odnosno „čistoći“, može se zaključiti da su novijeg datuma i takođe u značajnoj mjeri ugrožavaju stabilnost objekta, te da tunnel nije rađen objekat tužiteljice ne bi imao oštećenja koja bi dovela do zabrane njegove upotrebe i samim tim opasnosti po bezbjednost, bez obzira na neka oštećenja koja su već postojala, te prema mišljenju vještaka N.N., postoji uzročna veza između izvođenja radova u tunnelskoj cijevi sa postojećim klizištem, pa samim tim i izrazitije povećanje oštećenja na stambenom objektu i garaži tužiteljice, što znači da je izvođenje radova samo ubrzalo proces klizanja i time dovelo do značajnijih oštećenja tj. potpomoglo ih, a da tunnel nije rađen, objekat tužiteljice ne bi imao oštećenja koja bi dovela do zabrane njegove upotrebe i samim tim opasnosti

po bezbjednost, bez obzira na neka oštećenja koja su već postojala, npr: proces klizanja tla, koji je postojao i doprinio manjim oštećenjima i prije izgradnje tunela, tako da je izraženo u procentima, stambeni objekat bio nekih 10% tržišno obezvrijeđen zbog tih oštećenja, ali kao takav potpuno bezbjedan za stanovanje, tako da su radovi na izgradnji tunela dramatično kompromitovali stabilnost stambenog objekta, a pogotovo garaže, te uticali ne samo u vizuelnom nego i u statičkom pogledu na stabilnost objekta, i njene upotrebe; da je vještak mišljenja da bi značajniji radovi sanacije objekta tužiteljice bili neracionalni; da iz iskaza svjedoka T.M. slijedi da je povremeno živio u vikend kući koju je tužiteljica kupila 1984. godine i da su vikend kuća i garaža bili uslovni za stanovanje, da su bile primjetne određene manje pukotine; da je svjedok K.D., koji ima vikend kuću na lokalitetu J.b. od 1984. godine i u kojoj je boravio u ljetnom periodu, izjavio da su prije izgradnje tunela kuća tužiteljice kao i kuća svjedoka, bili u dobrom stanju, sa sređenim dvorištem i ozidanom garažom, a da je 2007. godine započela gradnja tunela i da je tada zapazio promjene tj. razdvajanje, kako na svojoj kući tako i na kući tužiteljice; da je ovu činjenicu potvrdio i R.B. koji je bio dio stručnog tima vještaka A.G. fakulteta i vodio nadzor na predmetnom objektu i naveo da se kao posljedica ovakvog načina rada na iskopu tunela L. počinju dešavati odroni unutar tunela, koji su evidentirani u građevinskom dnevniku na više mjesta i u različitim vremenskim periodima, a da oni od uticaja za oštećenje objekta počinju dana 06.08.2007. godine i pojavljuju se u više navrata, sve do dana 21.12.2007. godine kada se dešava značajniji odron koji se pokušava sanirati betoniranjem i postavljanjem podloga s unutrašnje strane tunela, a usljed kojih radova dana 18.01.2008. godine ponovo dolazi do obrušavanja materijala i ispadanja kamenja većih gabarita što prouzrokuje tektonske poremećaje, da su ovi tektonski poremećaji i propadanje materijala vidljivi i na površini u vidu tektonskog otvora u obliku lijevka na površini, te da usljed navedenih dešavanja počev od 22. i 23.12.2007. godine izvođač traži izmjenu linije eksproprijacije radi početka tunela iz suprotnog pravca, odnosno iz pravca L. prema G. koja konstatacija je stavljena i u građevinski dnevnik 28.12.2007. godine; da je iz nalaza i mišljenja A.G. fakulteta B. od 12.11.2012 godine, utvrđeno da su na objektu tužiteljice postojale prsline i prije početka radova na izlaznim portalima tunela L. i da su tokom građenja lijeve tunelske cijevi preduzete dodatne mjere zaštite, ali je uprkos njima u zoni predmetne lokacije došlo do pojave lokalne depresije terena, nastale kao posljedica malog nadsloja i lokalnog obrušavanja stijenske mase prilikom iskopa kalote, te do propagacije prsline i pojavljivanja novih, tako da se objekat garaže ocjenjuje opasnim za pristup, a objekat kuće sa aspekta sigurnosti, kao neuslovan za boravak ljudi, da širi lokalitet oko predmetnog objekta predstavlja labilnu kosinu, koja je u prirodnim uslovima na granici ravnoteže, tako da je izgradnja tunela L. dovela do određenih pomjeranja tačaka terena tokom građenja, a intervencijama u tunelu L. došlo do stabilizacije naponskih stanja u tlu, tako da su geodinamički procesi u tlu zaustavljeni i predmetna lokacija se trenutno nalazi u ravnoteži.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud zaključuje da postojanje latentnog klizišta prije započinjanja radova na predmetnom tunelu nije odlučujući faktor koji je uzrokovao nastanak štete na objektima tužiteljice, što proizilazi iz činjenice da su na predmetnom prostoru, pored ovog objekta koji je izgrađen uz odborenje za gradnju, građeni i drugi objekti, pa i sama garaža koja datira od 1985. godine, kada je izdana dozvola za istu, te izvršen iskop temelja i ukopavanje predmetne garaže, iz čega zaključuje da i prije izgradnje predmetnog tunela, iako je postojalo latentno klizište, ono nije bilo od uticaja na stabilnost ovog objekta, niti se takvo klizište može staviti u teret i odgovornost tužiteljici s obzirom na to da je ona legalno izvodila radove na svojim objektima, da su u konkretnom slučaju investitor i izvođač radova svojom

lošom procjenom odnosno zanemarujući činjenicu da je zemljište na kojem izvode radove podložno klizanju, svojim djelovanjem doprinijeli klizanju zemljišta i proizveli posljedicu u vidu daljeg klizanja zemljišta, zbog kojeg su prouzrokovana oštećenja na objektu tužiteljice. Zbog posljedica miniranja tunela došlo je do pojave kratera u zemlji u neposrednoj blizini kuće tužiteljice i K.D., što ukazuje da je došlo do poremećaja u tlu, pokretanjem istog, a kao reakcija zemljišta na radove koji se obavljaju, kako su to zaključili vještaci I.J. i T.G. u nalazima datim u postupku objezbjeđenja dokaza u predmetu broj 71 0 V 030841 08 V, sa čijim mišljenjem su saglasni i svjedok V.S. iz I.c. Lj., koji je sačinio izvještaj o popisu konačnog stanja i mjerenja stambenih objekata tužiteljice u području izvođenja radova na tunelu L., zatim svjedok K.M. iz I.i. L., te tim vještaka A.G. fakulteta iz B. i vještak građevinske struke N.N., koji su se izjasnili da je na predmetnoj lokaciji do klizanja tla dolazilo i prije izgradnje tunela, što je dodatno pospješeno njegovom izradom, tako da je za pretpostaviti da bi bilo kakvi zemljani radovi u većem obimu u neposrednoj blizini na već oštećeni stambeni objekat u slučaju improvizovanog izvođenja mogli ozbiljno ugroziti stabilnost stambenog objekta.

Dalje prvostepeni sud nalazi da je iz nalaza vještaka N.N., te J.I. i T.G., utvrđeno da je objekat tužiteljice tj. vikend kuća sa garažom, imali izvjesnih oštećenja i prije početka izgradnje autoputa tj. tunela, koja oštećenja su gradnjom prerasla u značajnija oštećenja što je dovelo do toga da je objekat tužiteljice postao neuslovan za život, tako da predstavlja opasnost i potpuno je neupotrebljiv za korištenje, da je tužiteljica dokazala postojanje uzročne veze između radnji drugo i trećetuženog i nastale štete, jer je šteta na objektima tužiteljice nastala izvođenjem građevinskih radova prilikom izgradnje auto puta i da je to utvrđeno vještačenjem po vještaku rudarske struke, geološkim vještačenjem i vještačenjem po vještacima građevinske struke, kojima je utvrđeno da je na stabilnost stambenog objekta direktno uticala izgradnja tunela L., jer se radi o zemljištu loše geološke građe, pa je bušenje i iskop zemljišta direktno uticao na stvaranje pukotina na terenu i nestabilnost objekata tužiteljice, te i iz iskaza vođe tima vještaka A.G. fakulteta B., B.R., koji je izjavio da su na nestabilnost objekta tužiteljice prilikom izgradnje uticala buka i vibracije mašina pri iskopu tunela (bušački radovi), da nije u pitanju klizište samo predmetnog objekta, nego i šireg lokaliteta, jer je ustanovljeno da je predmetni lokalitet takozvano latentno klizište što znači da će bez iritacije terena isti će biti u stanju mirovanja.

Prvostepeni sud je našao neosnovanim prigovor nedostatka pasivne legitimacije na strani tuženih JP „Putevi Republike Srpske“ i I.i. d.o.o. L., nalazeći da su isti odgovorni saglasno odredbi člana 207. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 19/93, 3/96, 39/03 i 74/04 - u daljem tekstu: ZOO), jer je izvođenje radova miniranja tunela trajalo u periodu od 2008. do 2009. godine, prije zaključenog ugovora između JP „Putevi Republike Srpske“ i JP „Autoputevi Republike Srpske“ o primopredaji prava i obaveza po osnovu izgradnje autoputeva u Republici Srpskoj broj 013451519/10 od 16.03.2010. godine, kojim ugovorom je regulisano da će sa danom 31.03.2010. godine doći do prenosa raspoloživih sredstava i do prenosa prava i obaveza na tuženog JP „Autoputevi Republike Srpske“.

Slijedom toga je zaključio da četvrtotuženi - JP „Autoputevi Republike Srpske“ nije pasivno legitimisan, kao ni prvotuženi - Republika Srpska, jer ugovorom o građenju auto puta E661 koji je sačinjen 23.12.2004. godine, JP „Putevi Republike Srpske“ preuzimaju od Republike Srpske, Ministarstva, ulogu investitora, dok je trećetuženi izvođač radova, prema ugovoru o građenju koji je zaključen sa investitorom dana 06.06.2007. godine.

Polazeći od toga da odgovornost investitora ima svoj osnov u riziku građenja, a odgovornost izvođača radova u njegovoj krivici za nedovoljno obezbjeđenje ugroženih objekata, odnosno neobavještanju investitora o nedostacima u investicionoj i tehničkoj dokumentaciji, prvostepeni sud nalazi da je neosnovan prigovor trećetuženog da ne postoji odgovornost izvođača radova za štetu iz razloga što je trećetuženi izvodio radove na osnovu odobrenja za građenje, obzirom da je izvođač radova dužan preduzeti sve mjere za bezbjednost susjednih objekata i u slučaju kada vidi da će zbog radova biti ugroženi susjedni objekti, da je dužan da zatraži od investitora otklanjanje nedostataka u investiciono-tehničkoj dokumentaciji, te ako ovaj to ne učini, ima mogućnost da obustavi dalje radove. Budući da trećetuženi nije postupio na ovaj način, prvostepeni sud nalazi da postoji njegova odgovornost za štetu koju je tužiteljica pretpjela, solidarno sa investitorom čija odgovornost za štetu koja je nastala u toku gradnje ne proizilazi iz njegove štetne radnje ili propuštanja, već ima osnov u riziku gradnje. Cijeneći da trećetuženi kao izvođač radova nije izvršio adekvatno obezbjeđenje prostora zone uticaja gradnje, obzirom na upotrebu teške mehanizacije, miniranja, njihov uticaj na okolinu, on se ne može osloboditi odgovornosti za nastalu štetu tužiteljici, za koju je solidarno odgovoran sa drugotuženim kao investitorom na osnovu odredbe člana 207. ZOO.

Visinu štete prvostepeni sud je utvrdio cijeneći nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke N.N. kojim je utvrđeno da je i prije izvođenja radova na terenu bilo pukotina na objektima tužiteljice i da je postojala nesolidna gradnja krovne konstrukcije zbog čega je umanjena tržišna vrijednost objekta 10%, pa je od utvrđene visine vrijednosti navedenih objekata od 44.343,21 KM umanjio 10% tržišne vrijednosti tužiteljice odnosno iznos od 4.434,32 KM, cijeneći da je vještak N.N. našao da je prije izvođenja radova stambeni objekat tržišno obezvrijeđen 10% zbog prslina. Prvostepeni sud nije prihvatio nalaz vještaka S.N. u dijelu kojim se izjasnio da bi vrijednost objekata tužiteljice da nije bilo predmetnih oštećenja i stanja kao posljedice izrade tunela iznosila 77.999,65 KM.

Kako je nesporno da je stambeni objekat građen na osnovu građevinske dozvole i da su postojali svi priključci, da iz nalaza i mišljenja vještaka građevinske struke N.N. i N.S. proizilazi da se zbog latentnog tla na navedenom području ne može dobiti građevinska dozvola, to samim tim navedeni priključci komunalne naknade, rente, kao i spoljno uređenje zemljišta ostaju na zemljištu i ostaju u vlasništvu i na korištenje tužiteljici, prvostepeni sud nalazi da joj ne pripada naknada za komunalnu naknadu i rentu, te je iznos 39.908,89 KM na ime naknade štete na stambenom objektu - vikend kući, umanjio za iznos 4.652,50 KM (komunalne naknade i rente), tako da je tužiteljici po osnovu naknade štete nastale stambenom objektu vikend - kući dosudio iznos 35.256,39 KM.

Što se tiče pomoćnog objekta – garaže, prvostepeni sud je prihvatio utvrđenu vrijednost garaže prema nalazu vještaka građevinske struke N.S. i dopuni nalaza od 17.05.2018. godine, iz kojih proizilazi da je garažni dio površine 28,63 m², korektivni faktor 1,00, cijena po m² je 231,20 KM, te vrijednost garaže na dan izrade navedenog nalaza iznosi 7.398,00 KM sa obračunatom amortizacijom od 22% (garaža građena 1985. godine).

Nadalje, prvostepeni sud cijeni da tužiteljica nije dokazala visinu štete na zemljištu koju potražuje u iznosu 17.756,80 KM, jer se iz nalaza vještaka N.S. i N.N., ne može sa sigurnošću utvrditi da je šteta na zemljištu takva da je zemljište neupotrebljivo, već proizilazi da je tužiteljica ostala vlasnik zemljišta na navedenoj površini i da je prema navodima vještaka došlo do stabilizacije terena.

U pogledu zahtjeva za naknadu štete na ime spoljnog uređenja zemljišta (a to je hortikultura, ograda, cokla, potporni zid, trotoari oko objekta i dr.) u iznosu od 14.320,00 KM, prvostepeni sud nalazi da tužiteljica nema pravo na traženu naknadu iz razloga što spoljno uređenje i dalje postoji na terenu i nije pretrpjelo oštećenja, nije pomjereno od gradnje tunela osim što je oštećeno zbog starosti i neodržavanja, kako proizilazi iz fotografija koje su dostavljene u prilogu nalaza vještaka N.N.

Prigovor trećetuženog da je nastupila zastara potraživanja, prvostepeni sud je ocijenio neosnovanim, budući da je utvrđeno da su se radovi na tunelu L. izvodili tokom 2007. godine do 2009. godine, te da od dana nastanka štete do dana 03.09. 2009 godine, kao dana podnošenja tužbe, nije protekao rok od tri godine, propisan odredbom člana 376. stav 1. ZOO.

Slijedom toga, prvostepeni sud je u cijelosti odbio tužbeni zahtjev u odnosu na prvotuženu Republiku Srpsku i četvrotuženog JP „Autoputevi Republike Srpske“, zbog nedostatka pasivne legitimacije, a djelimično usvojio tužbeni zahtjev u odnosu na drugo i trećetuženog (JP „Putevi Republike Srpske“ i I.i. d.o.o. L.) i sudio kao u izreci prvostepene presude, pozivom na odredbu člana 154. stav 1, 156. stav 1, člana 173, člana 185, člana 207. i člana 634. stav 2. ZOO.

Drugostepeni sud je žalbe tužiteljice i tuženih JP „Putevi Republike Srpske“ i I.i. d.o.o. L., odbio i presudu Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 068830 15 P 2 od 24.01.2019. godine, potvrdio, temeljem odredbe člana 226. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).

Pobijana presuda je pravilna i revizijom tužiteljice se ne dovodi u pitanje.

Odredbom člana 185. ZOO propisano je da je odgovorno lice dužno uspostaviti stanje koje je bilo prije nego što je šteta nastala, a ukoliko uspostavljanje ranijeg stanja ne uklanja štetu potpuno, odgovorno lice je dužno da ostatak štete da u novcu. U slučaju kad uspostavljanje ranijeg stanja nije moguće, sud će odrediti da odgovorno lice isplati oštećeniku odgovarajuću svotu novca na ime naknade štete.

Odredbom člana 189. ZOO (stav 1. i 2.) propisano je da se visina obične štete određuje u novcu na osnovu vrijednosti oštećenog dobra prije i poslije prouzrokovanja štete, a prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, tako da razlika između ove dvije novčane vrijednosti predstavlja visinu obične štete izražene u novcu, te istovremeno i visinu naknade štete na koju oštećeni ima pravo. Prema odredbi člana 190. ZOO, sud oštećenom dosuđuje naknadu štete u iznosu koji je potreban da se materijalna situacija oštećenog dovede u stanje u kome bi se nalazio da nije bilo štetne radnje ili propuštanja.

Revizijom tužiteljice se neosnovano ukazuje da nižestepeni sudovi nisu uzeli u obzir zapisnike iz postupka obezbjeđenju dokaza koji su rađeni prije popisa “nultog stanja”, te izjave svjedoka, od kojih su neki privremeno koristili vikend objekat tužiteljice i u istom živjeli (T.B., tetka tužiteljice i njen suprug T.M.), neki garažu (K.D. i B.D.), koji su potvrdili da je objekat bio u dobrom stanju.

Po prijedlogu tužiteljice proveden je postupak obezbjeđenja dokaza u predmetu Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 V 030841 08 V, u kome je uz prisustvo stranaka i vještaka geološko-rudarske i građevinske struke, vještak rudarsko-geološke struke T.G. u nalazu i mišljenju

(decembar 2008. godine i u dopuni od 19.06.2009. godine) naveo da se vikend kuća tužiteljice sa garažom nalazi na zemljištu koje je vrlo složene geološke građe, nestabilnom tlu koje ima svojstvo klizanja, vrlo trusnom seizmičkom području (epicentar ranijeg zemljotresa), da izvođač mora strogo voditi računa da ne dođe do klizanja terena, da su istraživanja potvrdila da se radi o labilnoj stijenskoj masi i da su već pojavile pukotine na tlu. Vještak građevinske struke I. J. je u nalazu (od 30.10.2008. godine) navela dimenzije objekta izgrađenog 1972. godine, da objekat nije u potpunosti završen i da je u funkciji stanovanja sprat, da su na fasadi vidljiva oštećenja u vidu pukotina, kao i u unutrašnjosti objekta, sa mjernim pločicama za praćenje stanja pukotina, za koje je vlasnik naveo da su posljedica izvođenja radova na izgradnji tunela, da se pojavio krater u neposrednoj blizini objekta tužiteljice u trenutku kada je popustila tunelska cijev i došlo do neplaniranog obrušavanja ulaza u desnu cijev.

Nižestepeni sudovi su cijeneći nalaze vještaka u postupku obezbjeđenja dokaza, izvještaj o popisu "nultog stanja" i konačnog stanja i mjerenja stambenih objekata tužiteljice Lj.J.M. i K.D. na području izvođenja radova na tunelu L., sačinjene od strane I.c. Lj., nalaz i mišljenje tima vještaka A.G. fakulteta B., dovodeći iste u vezu sa građevinskim dnevnikom, iskazom saslušanih svjedoka, nalazom i mišljenjem vještaka N.N., pravilno zaključili da lokalitet na kome su izvođeni radovi na izgradnji tunela (J.b.), na kojem lokalitetu se nalazi vikend kuća tužiteljice sa garažom, predstavlja latentno klizište, koje se dodatno aktiviralo izvođenjem deminerskih radova na tunelu tj. upotrebom eksplozivnih sredstava (koje je uradio trećetuženi kao izvođač radova), da je izvođač radova I.i. d.o.o. L. prilikom izvođenja radova imao saznanja da se radi o lokalitetu gdje je tlo nestabilno i postoje klizišta.

Vještaci građevinske i rudarske struke su se u toku postupka izjasnili da se radi o latentnom zemljištu, da su na objektima tužiteljice postojale pukotine, da je izgradnjom tunela došlo do stvaranja klizišta i pomjeranja tla, što je u direktnoj uzročnoj vezi sa radnjama tuženih, da su radovi na izgradnji tunela, izvođeni na latentnom zemljištu, dramatično kompromitovali stabilnost stambenog objekta, pogotovo garaže, te uticali ne samo u vizuelnom nego i u statičkom pogledu na stabilnost objekta, a nalazom vještaka građevinske struke N.N. je utvrđeno da je i prije izvođenja radova na terenu bilo pukotina na objektima tužiteljice i da je postojala nesolidna gradnja krovne konstrukcije, tako da je stambeni objekat tužiteljice prije izvođenja radova bio nekih 10% tržišno obezvrijeđen zbog oštećenja, ali da je bio potpuno bezbjedan za stanovanje.

Nižestepeni sudovi su obrazložili kako i na koji način je utvrđena visina naknade štete koja je nastala na objektima tužiteljice, koju su utvrdili cijeneći nalaze i mišljenja vještaka N.N. i N.S., u kojima je navedeno da objekti tužiteljice nisu za upotrebu, te je utvrđena vrijednost navedenih objekata od 44.343,21 KM umanjena za 10% tržišne vrijednosti u iznosu od 4.434,32 KM, cijeneći da je i vještak našao da je stambeni objekat tržišno obezbijeden 10% zbog prslina (manjih oštećenja), pa se u tom dijelu nije mogao prihvatiti nalaz vještaka S.N. da bi vrijednost objekata tužiteljice da nije bilo predmetnih oštećenja i stanja kao posljedice izrade tunela taj objekat vrijedio 77.999,65 KM.

Revizionari navodi tužiteljice kojima se umanjuje značaj latentnog klizišta, prigovori koji se tiču načina obračuna vrijednosti zemljišta, činjenica da je tužiteljici izdato odobrenje za građenje nisu prigovori koji mogu biti od uticaja na pravilnost i zakonitost pobijane presude.

Kada je u pitanju zahtjev tužiteljice za naknadu štete u vidu komunalne naknade i rente, nižestepeni sudovi su pravilno ovaj zahtjev odbili, jer je nesporno da je stambeni objekat građen

na osnovu građevinske dozvole i da su postojali svi priključci, te kako su isti i dalje ostali na korištenje tužiteljici, to joj ne pripada naknada za traženu komunalnu naknadu i rentu.

Nisu osnovani ni revizioni prigovori tužiteljice da joj pripada naknada za zemljište, jer smatra da isto nema upotrebnu vrijednost obzirom da je na istom nije moguća izgradnja novog objekta niti sanacija istog, a nije moguće da se koristi u bilo koje svrhe osim u građevinske. Naime, iz nalaza i mišljenja vještaka proizlazi da je zemljište sada u stabilnom stanju, pa se o uništenju zemljišta u konkretnom slučaju ne može govoriti, jer ono i dalje postoji, istina, bez odgovarajuće upotrebne vrijednosti. Međutim, zemljište je ostalo u svojini tužiteljice jer istoj nisu oduzeta prava koja je imala na parceli na kojoj se nalaze oštećeni objekti, tako da ne može dobiti potpunu naknadu za to zemljište, a da pri tom i zadrži zemljište. To bilo protivno odredbi člana 190. ZOO, budući da bi se time njene materijalne prilike dovele u povoljniji položaj od onoga u kojoj su bile prije nastanka štete.

Nižestepeni sudovi su pravilno odbili i zahtjev tužiteljice kojim traži naknadu na ime spoljnog uređenja zemljišta (hortikultura, obrada, sokla, potporni zid, trotoari oko objekta i dr.) u iznosu od 14.320,00 KM, jer iz izvedenih dokaza (nalaza i mišljenja vještaka N.S. i na osnovu fotodokumentacije koja se nalazi u nalazu vještaka N.N.) proizlazi da uređenje objekta nije pomjereno od gradnje tunela i da se nalazi na istom mjestu, samo što je oštećeno od starosti i neodržavanja.

Nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da prvotuženi nije pasivno legitimisan, jer ugovorom o građenju auto puta E661 koji je sačinjen 23.12.2004. godine, JP „Putevi Republike Srpske“ preuzimaju od Republike Srpske, Ministarstva, ulogu investitora, dok je trećetuženi izvođač radova, prema ugovoru o građenju koji je zaključen sa investitorom dana 06.06.2007. godine.

Zakonom o javnim putevima („Službeni glasnik RS“ broj 3/04, 51/04, 73/08, 106/09 i 5/10), koji je u to vrijeme bio je na snazi (član 11. stav 3.) bilo je propisano da do osnivanja preduzeća „Autoputevi Republike Srpske“ sve poslove iz njegove nadležnosti obavlja JP „Putevi Republike Srpske“.

Izvođenje radova miniranja tunela trajalo u periodu od 2008. do 2009. godine, prije zaključenog ugovora između JP „Putevi Republike Srpske“ i JP „Autoputevi Republike Srpske“ o primopredaji prava i obaveza po osnovu izgradnje autoputeva u Republici Srpskoj broj 013451519/10 od 16.03.2010. godine, kojim ugovorom je regulisano da će sa danom 31.03.2010. godine doći do prenosa raspoloživih sredstava i do prenosa prava i obaveza na tuženog JP „Autoputevi Republike Srpske“. Sve do tada investitor izgradnje (naručilac) je JP „Putevi Republike Srpske“.

Kako je šteta koja je prouzrokovana tužiteljici nastala kao posljedica izvođenja radova na iskopu tunela L. koji su izvodili drugotuženi JP „Putevi Republike Srpske“ kao investitor (naručilac) i trećetuženi I.i. d.o.o. L. kao izvođač radova, isti su na osnovu odredbe člana 207. ZOO solidarno odgovorni tužiteljici kao trećem licu za predmetnu štetu u vezi sa izvođenjem tih radova.

Iz navedenih razloga odlučeno je kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Zahtjevi prvotuzhenog za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 1.312,50 KM i četvrtotuzhenog u iznosu od 1.535,62 KM je odbijen na osnovu odredbe člana 397. stav 1. ZPP, u vezi sa članom 387. stav 1. istog zakona, obzirom da ovi troškovi nisu bili nužni za vođenje parnice, niti od značaja za zaštitu prava ovih tuženih u postupku po ovom pravnom lijeku.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić